

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Bohrn, Erik *Veckholms kyrka, Upplands kyrkor 94*, Uppsala 1990.

Bonnier, Ann Catherine, *Kyrkorna berättar, Upplands kyrkor 1250-1350*, Uppsala 1987

Från Mälardalen till skogsbygd. Landsbygdens kulturmiljöer i Enköpings kommun, Enköping 1993

Uppland, landskapets kyrkor, Forskningsprojektet Sockenkyrkorna, Stockholm 2004

Rosell, Ingrid, *Veckholms kyrka, Trögds härad, Uppland band VIII:1, Sveriges kyrkor volym 155*, Stockholm 1974.

Upplandsmuseet (UM), fotografier och handlingar i topografiska arkivet.

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1275-1300	Kyrkans äldsta delar härrör från denna tid. Det är okänt hur kyrkan sett ut men troligen var det en rektangulär salkyrka.	Bonnier s 290, Rosell s 34
1300-1350	Kyrkan förlängs åt väster och västgaveln förses med blinderingsnischer.	Rosell s 34
1430-60	Vapenhuset byggs och långhuset välvs.	Rosell s 34.
1475-1500	Långhuset förlängs åt öster. Sakristian byggs. Södra korsarmen uppförs. De än idag bevarade korstolarna och altarskåpet anskaffades troligen vid denna tid.	Rosell s 36, 83
1640	Vid Johan de la Gardies död nedlades hans kista i ett gravvalv under södra korsarmen.	Rosell s 37
1640-50-t	Predikstolen med tillhörande skulpturer, trappa och bröstvärn tillkommer på 1640-50-talet. Den är tillverkad av bildhuggarbröderna Markus och Hans Hebel som anlätades av Magnus Gabriel de la Gardie.	Rosell s 75 ff
1654	Ett orgelverk införskaffas till kyrkan. Orgelfasaden ritades av Jean de la Vallé och är fortfarande bevarad. Läktarbarriären tillkom samtidigt.	Rosell s 86 ff
1661	Södra korsarmen omvandlas till ett gravkor när gravmonumentet över Johan de la Gardie placeras där.	Rosell s 37
1667	Den slutna bänkinredningen i långhuset tillkommer. Herrskapsbänken längst fram i norra kvarteret är dock något äldre, tillkommen före 1650.	Rosell s 80
1670-80-talet	Det de la Gardieska gravkoret byggs öster om kyrkan och förbinds med den genom en öppning i östra långhusmuren. Nicodemus Tessin d. ä. hade dessförinnan upprättat olika förslag till ombyggnad av Veckholms kyrka vilka aldrig kom till utförande.	Rosell s 37-54
1680-t	Omtäckning med spån av södra korsarmens tak.	Rosell s 19
1771	Sakristian reparerades, den rappades och vitkalkades.	Rosell s 26

1772	Läktaren förses med sidoflyglar i norr och söder. Utvändiga reparationer utförs samma år och hela kyrkan rappas utvändigt. Det västra fönstret mot norr upphöggs samt ett nytt fönster mot söder närmast vapenhuset.	Rosell s 86, s 16 ff
1779	Kyrkogården utvidgas och hela kyrkogårdsmuren läggs om.	Rosell s 10
1780	Bänkar i södra korsarmen omtalas vilket innebär att gravmonumentet hade tagits därifrån.	Rosell s 37
1790-talet	Kupolvalvet i de la Gardieska gravkoret byggdes.	Rosell s 30
1795-99	En omfattande ombyggnad av taket genomfördes.	Rosell s 19
1806	Nytt brädgolv inlades i sakristian, det äldre tegelgolvet bevarades därunder. En kakelugn uppsattes.	Rosell s 26
1832	Troligen tillkom detta år ingången genom södra korsarmens södra mur. En sandstenstrappa anskaffades till ingången.	Rosell s 19
1840	Förnyades taket på södra korsarmen och täcktes med spån.	Rosell s 19
1880-90-t	Gravkoret restaurerades efter förslag av arkitekterna Magnus Isaeus och E. V. Langlet. Den nuvarande interiören tillkom vid denna tid. Nya fönsterbågar av gjutjärn insattes. Samma typ av bågar insattes även i långhusets fönster.	Rosell s 54
1892	Värmekamin installeras.	Rosell s 33.
1926	Invändig restaurering efter förslag av arkitekt Sven Brandel. Bänkarna byggdes om för att göras bekvämare varvid gavlarna breddades. Norra bänkkvarteret bevarades dock oförändrat. Den nuvarande grönblå marmoreringen tillkom	
1930	Invändig restaurering efter förslag av arkitekten Sven Brandel, K-byrån. Uppvärmningsanläggning med lågtrycksånga installeras. Värmepanna placeras i nybyggd källare under sakristian. Väggar och valv kalkades och inredningen målades om.	Rosell s 30, 54
1936	Kakelugnen i sakristian revs.	Rosell s 33
1946	Kistorna i gravvalvet under gravkoret, 25 till antalet, restaurerades.	Rosell s 30
1949	Den nordvästra stigluckan förstörs då den kördes på av en stridsvagn. Stigluckan återuppbyggs. Byggnadsstyrelsens tillstånd till återuppbyggnad skrevs i sept 1949	Rosell s 10. UM
1957	Ny värmeanläggning installeras med vattenburen värme och oljeeldad panna.	Rosell s 30
1963	Inre renovering. Väggar och valv rengjordes. Fönster målades, medeltida föremål konserverades. Kontrollant var konservator Sven Dalén, Stockholm.	Rosell s 54
1970	Gallring av träd utförs på kyrkogården	UM

1972	Fasadrenovering utfördes. Lagning av befintlig spritputs och avfärgning med kalkfärg. En murverksdokumentation gjordes av Upplandsmuseet. Spår av den äldsta kyrkans sydportal dokumenterades mellan fönstren i sydmuren. Ett igensatt fönster i sakristians östmur dokumenterades. Kyrktaken täcktes om med tjärade spån. Sakristian hade tidigare haft plåttak. Hängrännor och stuprör sattes upp. De la Gardieska gravkorets fasader avfärgades i ursprunglig rosa kulör. Elektrisk klockringning installeras i klockstapeln.	Rosell s 16 ff, s 54 UM
1980	Ritningar för nya innanfönster av stål upprättas av Kjell Nyquist, Bjerking. Riksantikvarieämbetet ger bidrag till konservering av altarskåpet. Konservering utfördes av Ingrid Hemgren och Lars Göthberg	UM
1988-90	Handlingar för restaurering av östra stigporten upprättas av Bjerking ingenjörbyrå AB. Länsstyrelsens tillstånd till arbetena ges 1989. Arbetet utfördes 1990.	UM
1989-90	Toalett och skötrum byggs i vapenhuset och döljs bakom en reversibel trävägg. Arkitekt var P-O Kulin, Arkitektgruppen AB, Enköping	UM
1997	Länsstyrelsen i Uppsala län lämnar tillstånd för fasadbelysning på klockstapeln.	UM
1998	Länsstyrelsen i Uppsala län lämnar tillstånd för anläggande av minneslund på kyrkogården.	UM
1999	Länsstyrelsen i Uppsala län lämnar tillstånd till placering av gravsten i vapenhuset och magasinering av två gravhällar i klockstapeln.	UM